

Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών
Πρόγραμμα Σπουδών "Δημιουργική Γραφή"

Διπλωματική Εργασία

**«Η εξέλιξη των αρχετύπων και η δημιουργία χαρακτήρων στην
οπτικοακουστική αφήγηση»**

Βασιλική Σπυροπούλου

AM: 501828

Επιβλέπων καθηγητής: Ιωάννης Σκοπετέας

Πάτρα, Ιανουάριος 2023

Περίληψη

Αντικείμενο μελέτης της παρούσας διπλωματικής εργασίας αποτελεί η εξέλιξη των αρχετύπων και η δημιουργία χαρακτήρων στην οπτικοακουστική αφήγηση. Το κεντρικό ερευνητικό ερώτημα είναι: πώς μορφοποιούνται και τυχόν εξελίσσονται ή και προσαρμόζονται τα αρχέτυπα των χαρακτήρων διαπερνώντας το συλλογικό ασυνείδητο, τους μύθους και την προφορική παράδοση, τη λογοτεχνική αφήγηση και τελικά την οπτικοακουστική αφήγηση;

Στο πρώτο Κεφάλαιο προσεγγίζεται θεωρητικά και εννοιολογικά ο όρος του τίτλου «αρχέτυπο» σε ψυχαναλυτικό, λογοτεχνικό και κινηματογραφικό επίπεδο, μέσα από την ιστορική διαδρομή του, από την ανθρωπολογία, στην ψυχανάλυση και κατόπιν στη λογοτεχνική και κινηματογραφική θεωρία και κριτική. Κατόπιν καταγράφονται και αναλύονται τα επιμέρους αρχέτυπα χαρακτήρων με έμφαση σ' εκείνα με τη συχνότερη παρουσία στην οπτικοακουστική αφήγηση αλλά και τα υπο-αρχέτυπα χαρακτήρων, με παράλληλη παράθεση παραδειγμάτων τόσο από τη βιβλιογραφία όσο και πρωτότυπα, εντοπισμένα από την ερευνήτρια. Στα συμπεράσματα, κάνοντας χρήση της λογοτεχνικής θεωρίας, της κινηματογραφικής θεωρίας και της αναλυτικής ψυχολογίας και έχοντας ήδη παραθέσει παραδείγματα διερευνώνται οι μεταβολές που πραγματοποιούνται κατά τη μεταφορά των αρχετύπων από το ένα είδος αφήγησης στο άλλο, στο βαθμό που αυτό συμβαίνει, αν και κατά πόσο η διαφορετικότητα του μέσου επηρεάζει και συνεπάγεται διαφορετικότητα στη χρήση και μορφή τους, και τέλος διατυπώνονται γενικότερες παρατηρήσεις αναφορικά με την «ευέλικτη» φύση τους.

Τίτλος

Η εξέλιξη των αρχετύπων και η δημιουργία χαρακτήρων στην οπτικοακουστική αφήγηση.

Λέξεις – Κλειδιά

Αρχέτυπο, αφήγηση, οπτικοακουστική αφήγηση, λογοτεχνία.

«The evolution of archetypes and the creation of characters in audiovisual narration».

Vasiliki Spyropoulou

Abstract

The study object of the present master's thesis is the evolution of archetypes and the creation of characters in audiovisual narration. After referring to the narration in audiovisual works, in the first Chapter the term of the title "archetype" will be approached theoretically - conceptually at a psychoanalytical, literary and cinematographic level, through its historical path, from anthropology, to psychoanalysis and then to literary and film theory and criticism. Then the character archetypes will be analyzed with an emphasis on those with the most frequent presence in audiovisual narration and literature, as well as the sub-archetypes of characters, with parallel citation of examples. In the conclusions, making use of literary theory, cinematographic theory and analytical psychology and having already cited examples from both literature and audiovisual narration, we will explore the changes that take place during the transfer of archetypes from one type of narration to another - if and to the extent that they exist - i.e. to what extent the diversity of the medium affects and implies diversity in their depiction, and finally more general observations will be made regarding the their "flexible" nature.

Title

The evolution of archetypes and the creation of characters in audiovisual narration.

Keywords

Archetype, narration, audiovisual narration, literature.

Περιεχόμενα

Περίληψη	2
Abstract	3
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια	7
Εισαγωγή	8
I. Σκοπός	8
II. Μεθοδολογία	8
III. Η αφήγηση σε οπτικοακουστικά έργα	11
1. Κεφάλαιο 1ο: Το «αρχέτυπο»: εννοιολογική αποσαφήνιση	14
1.1. Ιστορική αναδρομή	14
1.2. Τα αρχέτυπα στη λογοτεχνική και κινηματογραφική αφήγηση	24
1.3. Ψυχαναλυτική Θεωρία & Κριτική στη Λογοτεχνία και τον Κινηματογράφο	25
2. Κεφάλαιο 2ο: Τα αρχέτυπα σε επίπεδο χαρακτήρων	29
2.1. Τα 4 αρχέτυπα του Jung	31
2.2. Τα αρχέτυπα χαρακτήρων των Campbell & Vogler	33
2.2.1. Ηρώας	33
2.2.2. Μέντορας	47
2.2.3. Φύλακας	53
2.2.4. Αγγελιοφόρος (Herald)	55
2.2.5. Σκιά	57
2.2.6. Αυτός που αλλάζει πρόσωπα/ σχήμα, ο μεταμορφούμενος (Shapeshifter)	63
2.2.7. Απατεώνας/ Κατεργάρης (Trickster)/ Γελωτοποιός (Jester)/ Τζόκερ (Joker)	67
2.3. Άλλα αρχέτυπα χαρακτήρων	69
2.3.1. Σύμμαχος	69
2.3.2. Ο Ανταγωνιστής	71
2.3.3. Ο Περιπλανώμενος	72
Εξερευνητής	72
Ονειροπόλος – Ιδεαλιστής	73
Τυχοδιώκτης/ Πολυμήχανος	74
Καταδιωκόμενος - Φυγάς - Απόβλητος – Παρίας	76
Χαμένη Ψυχή	77

Πνευματικός Ηγέτης & Προσκυνητής	78
2.3.4. Η Μεγάλη Μητέρα (Magna Mater)	79
2.3.5. Η Παρθένος	83
2.3.6. Το Αθώο / Θείο Βρέφος (The Child)	90
2.3.7. Ο Ηγεμόνας (The King/ The Ruler)	95
2.3.8. Ο Ξένος, ο «Άλλος»	99
2.3.9. Ο Αποδιοπομπαίος Τράγος/ Το Εξιλαστήριο Θύμα	101
2.3.10. Το αρχέτυπο του Οιδίποδα	107
2.3.11. Άδωνις: ο Ήρωας που Πεθαίνει Νέος/ ο Νεκραναστημένος Θεός	111
2.3.12. Ο Δημιουργός (The Creator)	112
2.3.13. Το αρχέτυπο της Ομφάλης	114
2.3.14. Ο Πειρασμός/ Η Ξελογιάστρα	116
2.3.15. Η Κόρη (The Maiden)	120
Περσεφόνη: Η ανέμελη Κόρη/ η προβληματική «έφηβη»	121
Αθηνά: «Η Κόρη του πατέρα της»	123
2.4. Λοιπά υπο-αρχέτυπα χαρακτήρων κατά την Schmidt	124
2.4.1. Ίσιδα: Θηλυκή Μεσσίας/ Καταστροφέας - Όσιρις : ο Αρσενικός Μεσσίας/ ο Τιμωρός	124
2.4.2. Απόλλωνας: ο Επιχειρηματίας/ ο Προδότης	126
2.4.3. Άρης: ο Προστάτης/ ο Μονομάχος	128
2.4.4. Άδης: ο Ερημίτης, Αναχωρητής/ ο Κακός Μάγος	129
2.4.5. Η Νέμεσις	130
2.4.6. Ο Ανακριτής	130
2.4.7. Ο Πεσιμιστής	131
3. Κεφάλαιο 3ο: Συμπερασματικές Παρατηρήσεις	133
3.1. Τα αρχέτυπα ως “ευέλικτες λειτουργίες”	133
3.1.1. Τα «εξωτερικά» χαρακτηριστικά των αρχετύπων δεν έχουν στεγανά.	133
3.1.2. Η ευελιξία ενυπάρχει στα αρχέτυπα: καθένα έχει τη θετική / φωτεινή και την αρνητική / σκοτεινή πλευρά του.	134
3.1.3. Τα αρχέτυπα ως προσωπεία του ίδιου του Ήρωα.	134

3.1.4. Ένας χαρακτήρας μπορεί να συγκεντρώνει χαρακτηριστικά παραπάνω του ενός αρχετύπου.	137
3.1.5. Ένας χαρακτήρας μπορεί κατά τη διάρκεια της αφήγησης να μεταβαίνει από το ένα αρχέτυπο στο άλλο.	137
3.1.6. Κάποια αρχέτυπα ταυτίζονται ή οι ιδιότητές τους αλληλοεπικαλύπτονται.	139
3.1.7. Ένα αρχέτυπο μπορεί να ενσαρκώνεται από παραπάνω από έναν χαρακτήρες	139
3.1.8. Το αρχέτυπο ενδεχομένως να μην ενσαρκώνεται καν σε κάποιον χαρακτήρα.	140
3.2. Αρχέτυπα & Στερεότυπα	140
3.3. Η εξέλιξη των αρχετύπων από τον μύθο στη λογοτεχνία και στην ο/α αφήγηση	143
3.3.1. Μετατόπιση	143
3.3.2. Το οξύμωρο της εξέλιξης	145
3.3.3. Το μέσο και το είδος της αφήγησης	146
3.3.4. Αφαίρεση	149
3.3.5. Εμπλουτισμός	150
3.3.6. Η δύναμη της εικόνας	151
3.3.7. Η ο/α αφήγηση, ένα οιωνεί όνειρο	152
3.3.8. Αντίστροφη επιδραστικότητα	154
Επίλογος	156
Βιβλιογραφικές Αναφορές	159
Δικτυογραφία	165
Φιλμογραφία	175

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Ελληνόγλωσσες

Αντωνιάδης, Α. (2020). Μελέτη Έμφυλων Στερεοτύπων στις Διαφημίσεις του Ελληνικού Έντυπου Τύπου. Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, ΜΠΣ Διοίκηση Επιχειρήσεων, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Ανακτήθηκε από <file:///C:/Users/Admin/Desktop/%CE%94%CE%99%CE%A0%CE%9B%CE%A9%CE%9C%CE%91%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97/AntoniadisArchontisMsc2020.pdf> (τελευταία προσπέλαση 08.12.2022)

Βαλούκος, Σ. (1997). *Το Σενάριο: Η δομή και η τεχνική της συγγραφής του*. Αθήνα: Αιγόκερως.

Βλαβιανού, Α., Καρακάση, Κ., Καργιώτης, Δ., Κατσιακάρος, Θ., Πιπινιά, Ι., Προβατά, Δ., και Σπυροπούλου, Α. (2008). *Ιστορία της Ευρωπαϊκής Λογοτεχνίας*. Β' Έκδοση. Πάτρα: ΕΑΠ.

Βλαβιανού, Α. (2008). *Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων – Ιστορία της Ευρωπαϊκής Λογοτεχνίας*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Γαβαλάς, Δ. (2017). *Θεωρία των Αρχετύπων και Σύγχρονα Ποιητικά Πρόσωπα*. Αθήνα: Στίξις.

Γαραντούδης, Ε., Καγιαλής, Τ., Ροτζώκος, Ν., Αναστασιάδου, Α., Κωστίου, Κ., Βογιατζόγλου, Α., Μέντη, Δ. (2008). *Γράμματα II: Νεοελληνική Φιλολογία (19^{ος} – 20^{ος} Αιώνας) Νεότερη Ελληνική Λογοτεχνία (19^{ος} – 20^{ος} Αιώνας)*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Γιαβή, Δ. (2018). «*Η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων*», «*Λολίτα*»: Η Έκκεντρη Αφήγηση της Ενηλικίωσης, Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, ΜΠΣ Επικοινωνία και ΜΜΕ, Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα. Ανακτήθηκε από <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/file/lib/default/data/2768175/theFile> (τελευταία προσπέλαση 05.12.2022)

Γκουγιάνος, Π. (2019). *Η Απεικόνιση της Μοιραίας Γυναίκας (Femme Fatale) Στην Τέχνη του Συμβολισμού: Κοινωνικές, Ψυχαναλυτικές, Φεμινιστικές Ερμηνείες*, Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, ΜΠΣ Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία και Ιστορία της Τέχνης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα. Ανακτήθηκε από <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/file/lib/default/data/2865667/theFile>

(τελευταία προσπέλαση 30.11.2022)

Ζερβουδάκης, Δ. (2017). *Φανταστική πόλη & επιτήρηση στον κινηματογράφο*. Ερευνητική Εργασία, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Πολυτεχνείο Κρήτης, Χανιά. Ανακτήθηκε από <https://dias.library.tuc.gr/view/67441?locale=el> (τελευταία προσπέλαση 09.08.2022).

Θανασούλας, Α. *Ο χαρακτήρας στα δραματικά κείμενα*, Σημειώσεις παραδόσεων στο πανεπιστημιακό site του ΕΑΠ, ΜΠΣ ΔΓΡ, Ενότητα ΔΓΡ 64, Εργαστήρι Δημιουργικής Γραφής II.

Θεοφιλίδης, Χ. (1995). *Η συγγραφή επιστημονικής εργασίας, Από τη Θεωρία στην Πράξη*. Αθήνα: Δάρδανος.

Θωμαδάκη, Μ. (2010). *Φωτοσκιάσεις των αρχετύπων: Αναζητώντας το τελικό αίτιο στην Τέχνη και στο Θέατρο*. Αθήνα: Leader Books.

Ιασονίδου, Φ. (2017). *Η αντιπαράθεση Κρέοντα-Αντιγόνης ως σύγκρουση εξουσίας-καθήκοντος: Από τον Σοφοκλή στα έργα των Anouilh και Brecht*. Διπλωματική Εργασία. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Φιλοσοφική Σχολή. ΜΠΣ Ευρωπαϊκής Λογοτεχνίας και Πολιτισμού. Ανακτήθηκε από <https://ikee.lib.auth.gr/record/298677/files/GRI-2018-21920.pdf> (τελευταία προσπέλαση 23.11.2022).

Ιωσηφέλης, Π., *Τεχνικές εμπλοκής του δέκτη της κινηματογραφικής και τηλεοπτικής αφήγησης*, Σημειώσεις παραδόσεων στο πανεπιστημιακό site του ΕΑΠ, ΜΠΣ ΔΓΡ, Ενότητα ΔΓΡ 61, Κινηματογραφική & Τηλεοπτική Γραφή.

Ιωσηφέλης, Π., *Ο χαρακτήρας στην κινηματογραφική και την τηλεοπτική αφήγηση*, Σημειώσεις παραδόσεων στο πανεπιστημιακό site του ΕΑΠ, ΜΠΣ ΔΓΡ, Ενότητα ΔΓΡ 61, Κινηματογραφική & Τηλεοπτική Γραφή.

Ιωσηφέλης, Π., *Η σκηνή στην κινηματογραφική και τηλεοπτική αφήγηση*. Σημειώσεις παραδόσεων στο πανεπιστημιακό site του ΕΑΠ, ΜΠΣ ΔΓΡ, Ενότητα ΔΓΡ 61, Κινηματογραφική & Τηλεοπτική Γραφή.

Κωτόπουλος, Τ. *Αφήγηση – Αφηγηματολογία*, Σημειώσεις παραδόσεων στο πανεπιστημιακό site του ΕΑΠ, ΜΠΣ ΔΓΡ, Ενότητα ΔΓΡ 53, Πεζός λόγος – Ποιητικός λόγος.

Παραδείση, Μ., & Νικολαΐδου, Α. (Επιμ.). (2017). *Από τον πρόωμο στον σύγχρονο ελληνικό κινηματογράφο: Ζητήματα μεθοδολογίας, θεωρίας, ιστορίας*. Αθήνα: Gutenberg.

Παναγιωτόπουλος, Ν. *Η Δομή της Δραματικής Αφήγησης*. Σημειώσεις παραδόσεων στο πανεπιστημιακό site του ΕΑΠ, ΜΠΣ ΔΓΡ. Ενότητα ΔΓΡ 64. Εργαστήρι Δημιουργικής Γραφής II

Πέγκα, Ε., *Σύγκρουση*, Σημειώσεις παραδόσεων στο πανεπιστημιακό site του ΕΑΠ, ΜΠΣ ΔΓΡ, Ενότητα ΔΓΡ 64, Εργαστήρι Δημιουργικής Γραφής II.

Σαμαράς, Α. (2021). *Η αφηγηματική διαδικασία στον κινηματογράφο και η ιδιάζουσα λειτουργία της στις ταινίες του Michael Haneke: 71 Συμπώσεις, Funny Games και Cache*. Διδακτορική Διατριβή. Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. Σχολή Διεθνών Σπουδών, Επικοινωνίας και Πολιτισμού. Τμήμα Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού. Ανακτήθηκε από <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/49129> (τελευταία προσπέλαση 16.10.2022).

Σκοπετέας, Ι. (2016). *Η δημιουργία της μυθοπλαστικής αφήγησης και τα Είδη των κινηματογραφικών ταινιών*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Ανακτήθηκε από <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/5729> (τελευταία προσπέλαση 09.08.2022).

Σκρουμπέλος, Θ. (2014). *Σενάριο: Από την θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Τόπος.

Σολδάτος, Γ. (2007). *Κινηματογράφος, ντανταϊσμός, σουρεαλισμός*. Αθήνα: Αιγόκερως.

Τερζής Ν. (2013). *Nouvelle Vague, Το σινεμά παίζει με τον εαυτό του, Αφηγηματική Δομή και Φόρμα στον Κινηματογράφο*, Αθήνα: ΙΩΝ, σ. 502.

Στάμκος, Γ. (2008). *Γεωπολιτική του Αρχιπελάγους: Ελληνική Γεωφιλοσοφία και οι Προκλήσεις της Παγκοσμιοποίησης*, Αθήνα: Άγνωστο. Ανακτήθηκε από: <https://www.argolikeseidhseis.gr/2012/10/vs.html> (τελευταία προσπέλαση 26.11.2022).

Ταμπάκη, Α., Σπυριδοπούλου, Μ., Αλτουβά, Α. (2015). *Ιστορία και Δραματολογία Ευρωπαϊκού Θεάτρου: Από την Αναγέννηση στον 18 αιώνα*. Αθήνα: Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Ανακτήθηκε από <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/2928> (τελευταία προσπέλαση 26.11.2022).

Χαριτόπουλος, Δ. (2002). Ο καουμπού που χάθηκε. *Τα Νέα*. Ανακτήθηκε από https://antikleidi.com/2016/04/09/o_kampoi_pou_xathike/ (τελευταία προσπέλαση 19.11.2022)

Kallas – Καλογεροπούλου, Χ. (2006). *Σενάριο: Η τέχνη της επινόησης και της αφήγησης στον Κινηματογράφο*. Αθήνα: Νεφέλη.

Ξενόγλωσσες από μετάφραση

Βολταίρος, (2005). *Καντίντ*. (μτφρ. Κοντογιάννης Π). Αθήνα: Πόλις.

Barry, P. (2013). *Γνωριμία με τη θεωρία: Μια εισαγωγή στη λογοτεχνική και πολιτισμική θεωρία*. (μτφρ. Νάτσικα Α.). Αθήνα: Βιβλιόραμα.

Bennet, E. A. (2013). *Τι είπε στ' αλήθεια ο Γιουνγκ*. (μτφρ. Κουλεντιανού Μ.). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Bordwell, D. & Thompson K. (2012). *Εισαγωγή στην Τέχνη του Κινηματογράφου*. (μτφρ. Κοκκινίδη Κ.). Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.

Campbell, J. (2001). *Ο Ήρωας με τα χίλια πρόσωπα: ο Ρόλος του Ήρωα στην Παγκόσμια Μυθολογία*. (μτφρ. Σιαφαρίκας Θ.). Αθήνα: Ιάμβλιχος.

Eco, U. (1994). *Κήνσορες και θεράποντες. Θεωρία και ιδεολογία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης*, (μτφ. Έφη Καλλιφατίδη), Αθήνα: Γνώση.

Eco, U. (2001). *Πώς γίνεται μια διπλωματική εργασία*. (μτφρ. Κονδύλη Α.). Αθήνα: Νήσος.

- Field, S. (1986). *Το σενάριο: Η τέχνη και η τεχνική, (η βάση της σεναριογραφίας)*. (μτφρ. Πολυκάρπου Π.), Αθήνα: Κάλβος.
- Frye, N. (1982). *Τα αρχέτυπα της Λογοτεχνίας*. [Μτφ. Μ. Δ. Τσαούση]. Ανακτήθηκε από <https://pasithee.library.upatras.gr/deukalionas/article/view/1464/1340> (τελευταία προσπέλαση 14.08.2022).
- Frye, N. (1996). *Ανατομία της Κριτικής*. (μτφρ. Ζ.Ι. Σιαφελέκης). Αθήνα: Gutenberg.
- Greimas, A.J. (1991). «Οι συντελεστές, οι τελεστές και τα σχήματα», Στο *Θεωρία της αφήγησης*, Αθήνα: Εξάντας.
- Jacobi, J. (2005). *Βασικές αρχές της ψυχολογίας του C.J. Jung*. (μτφρ. Καλογερόπουλος Κ.). Αθήνα: Ιάμβλιχος.
- Jung, C.-G. (1964). *Ο άνθρωπος και τα σύμβολά του*. (μτφρ. Χατζηθεοδώρου Α.). Αθήνα: Αρσενίδης.
- Jung, C.-G. (1995). *Τέσσερα Αρχέτυπα: Μητέρα – Αναγέννηση – Πνεύμα – Κατεργάρης*. (μτφρ. Μπαρουξής Γ.). Αθήνα: Ιάμβλιχος.
- Jung, C.-G. (1998). *Η ολοκλήρωση της προσωπικότητας*. (μτφρ. Αντζάκα Σ.). Αθήνα: Σπαγείρια Εκδόσεις.
- Jung, C.-G. (2005). *Συγχρονικότητα, ο αόρατος κοσμικός ιστός*. (μτφρ. Καλογερόπουλος Κ.). Αθήνα: Ιάμβλιχος.
- Jung, C.-G., & Φραντς, Μ.-Λ.Φ. (2013). *Η αρχετυπική πορεία της εξατομίκευσης* (μτφρ. Εμμανουήλ Α.). Αθήνα: Ίσις.
- Koestler, A. (1994). *Η Πράξη της Δημιουργίας: Μια μελέτη του συνειδητού και του ασυνείδητου στην επιστήμη και στην τέχνη*. (μτφρ. Χατζηνικολή Ι.). Αθήνα: Χατζηνικολή.
- Lebeau, V. (2001). *Ψυχανάλυση και Κινηματογράφος*. (μτφρ. Πυρπάσου Ε.). Αθήνα: Πατάκης.
- Lynch, D. (2009). *Κυνηγώντας το μεγάλο ψάρι*. (μτφρ. Πάντσιος Γ.). Αθήνα: Πατάκης.
- Marcel, M. (1984). *Η Γλώσσα του Κινηματογράφου*. (μτφρ. Χατζίκου Ε.). Αθήνα: Πατάρι.

Poe, E.A. & Tomasi di Lampedusa, G. (2011). *Λίγεια*. (μτφρ. Μαστοράκη Τ. & Βαγενάς Ν., επιμ. Καλιακάτσος Α.) Αθήνα: Στιγμή.

Tarkovsky, A. (1987). *Σμιλεύοντας το Χρόνο*. (μτφρ. Βελέντζας Σ.). Αθήνα: Νεφέλη.

Travers, M. (1998). *Εισαγωγή στη Νεότερη Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία: από τον ρομαντισμό ως το μεταμοντέρνο*. (μτφρ. Ναούμ Ι.). Αθήνα: Βιβλιόραμα.

Truffaut, F.R. (1986). *Χίτσκοκ / Τρυφώ*. (μτφρ. Ιωαννίδης Γ., επιμ. Κυριακίδης Α.). Αθήνα: Ύψιλον.

Ξενόγλωσσες

Bigelow, D. (1995). Examining Jung's archetype. *Skeptical Enquirer*. 19, 1, σ. 68.

Dancyger, K. & Rush, J (2013). *Alternative Screenwriting: Beyond the Hollywood Formula*, Abingdon: Focal Press.

Frensham, R. (1996). *Screenwriting, Teach yourself*. London: Holder Headline.

Gay, V.P. (2001). *Joy and the Objects of Psychoanalysis: Literature, Belief, and Neurosis*. SUNY series in psychoanalysis and culture. Albany: State University of New York Press.

Ανακτήθηκε από https://books.google.gr/books?id=QVoxmNrnRooC&pg=PA109&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false (τελευταία προσπέλαση 21.03.2023).

Gordon, P. (2008). *Dial "M" for Mother: A Freudian Hitchcock*. Madison, NJ: Fairleigh Dickinson University Press. Ανακτήθηκε από https://books.google.gr/books?id=UMEMCvyZ54EC&pg=PA90&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false (τελευταία προσπέλαση 21.03.2023).

Gulino, P.J. (2004). *Screenwriting: The sequence approach, The Hidden Structure of Successful Screenplays*, London: Bloomsbury.

Jung, C.-G. (1968). *The Archetypes and The Collective Unconscious (Collected Works of C.G. Jung Vol.9 Part 1)*. New York, N.Y.: Princeton University Press. Ανακτήθηκε από

[C G Jung Collected Works Volume 9i The Archetypes and The Collective Unconscious.pdf](#) (τελευταία προσπέλαση 13.11.2022)

Mc Kee, R. (1999). *Story: Substance, Structure, Style and the Principles of Screenwriting*. London: Methuen Publishing Ltd.

Philips, C. (1995). Examining Jung's archetype. *Skeptical Enquirer*. 19, 1, σ. 67.

Schmidt, V. L. (2001). *45 Master Characters: Mythic Models for Creating Original Characters*. USA: Writer's Digest Books.

Seeger, L. (1992). *The art of adaptation: turn fact and fiction into film*, Holt. σ. 123 – 124.

Tobias, R. (1993). *20 Master Plots: And How to Build Them*, Cincinnati: Writer's Digest Books.

Vogler, C. (2007). *The Writers Journey: Mythic Structure for Writers, 3rd Edition*. California, CA: Michael Wiese Productions.

Voytilla, S. (1999). *Myth & the Movies: Discovering the Myth Structure of 50 Unforgettable Films*. California, CA: Michael Wiese Productions.

Wegner, T. (2018). *Gender Performance and Identity Formation in A Portrait of the Artist as a Young Man*. University of Illinois at Urbana-Champaign. Ανακτήθηκε από <https://www.ideals.illinois.edu/items/110792> (τελευταία προσπέλαση 20.03.2023)